

UDK 811.163.4(497.16)

Stručni rad

Milica LUKIĆ (Osijek)

Filozofski fakultet u Osijeku

mlukic@ffos.hr

**MILORAD NIKČEVIĆ, CRNOGORSKE FILOLOŠKE STUDIJE –
STATUS I RECEPCIJA, FAKULTET ZA CRNOGORSKI JEZIK I
KNJIŽEVNOST, CETINJE, 2017, 475 STR.**

Crnogorskim standardnim jezikom ispisana, naslovljena knjiga okuplja tekstove akademika Milorada Nikčevića nastale od trenutka njegova službenoga umirovljenja 2011. godine do danas. Riječ je o „prigodničarskim“ tekstovima izraslima u znanstvene ili stručne studije, ispisanim u povodu obilježavanja značajnih obljetnica pojedinih književnih autora iz crnogorske kulturne prošlosti i sadašnjosti. Teme koje se izlažu moguće je pratiti kroz tri tematske cjeline što okupljaju 22 rada. U prvu (*Crnogorske studije*) ulazi sedam autorovih znanstvenih ili stručnih radova kontekstualiziranih mediteranskim civilizacijskim prostorom, dok u drugim dvama dijelovima kroz petnaest tekstova pratimo recepcijske odjeke znanstvenoga opusa ne samo radova već i međunarodnih projekata akademika Nikčevića, koji povezuju crnogorsku i hrvatsku kulturnu i književnojezičnu povijest, ispisane perom hrvatskih, crnogorskih i makedonskih znanstvenika različitih generacija (A. Radoman, A. Čirgić, M. Lukić, K. Pižurica, R. Rotković, N. Radičevski, J. Sabljčić, A. Bežen, T. Varga-Oswald, A. Bede, E. Mandić). Takva metodologija knjige olakšava svima onima koji pišu ili će pisati sintetske studije o djelu akademika Nikčevića jer na istome mjestu okuplja autorove tekstove, i one pisane iz kritičarsko-recipientne pozicije, definirajući na određeni način njegovo mjesto kao istraživača u okviru dvaju korpusa, kao montenegrista i kroatista, odmjeravajući njegove dosege i zasluge na širokom polju filološko-kulturološkom. Širok je i raznovrstan raspon tema kojima se akademik Nikčević pozabavio u knjizi *Crnogorske studije*, počevši s crnogorskim srednjovjekovljem i vezama koje iz tog razdoblja postoje s makedonskom (*Crnogorsko-makedonske spone u svjetlosti Vladimira Dukljanskog*), ali i hrvatskom kulturom i protežu se do suvremenosti (*Kulturnoistorijski mozaik veza i suodnosa crnogorske i hrvatske kulture*); potom se djelo jednoga od najvećih crnogorskih pisaca i vladika svih vremena – Petra II Petrovića-Njegoša razmatra u hrvatskome političkom i kulturnom kontekstu, a u povodu 200-obljetnice rođenja toga crnogorsko-

ga pjesničkog univerzuma, koja je svečano obilježena 2013. godine velikim znanstvenim skupom u Zagrebu. Posebna je pozornost u knjizi posvećena i crnogorskoj književnoj suvremenosti; ovdje je riječ o crnogorskom piscu Dušanu S. Đukiću koji svojom poetikom povezuje neorealizam i modernu, potom o proučavanjima crnogorskoga znanstvenog i književnog barda Radoslava Rotkovića koja se odnose na djela Stefana Mitrova Ljubiše. Onaj tko poznaje knjige akademika Nikčevića, znade da se on u svojim radovima često vraća Stefanu Mitrovu Ljubiši. Tolika njegova posvećenost tome crnogorskoj klasičnom pripovjedaču 19. stoljeća ni malo ne čudi ako se znade da je još svoju magistarsku radnju *Stefan Mitrov Ljubiša i Njegoš – uticaji i paralele*, obranjenu na Filozofskome fakultetu u Novom Sadu 1967, posvetio upravo tom piscu. Ne čudi stoga ni to što Ljubišu kao klasika sada promatra kroz dvostruko očište – što za njegovom poetikom traga na nov način. Uspostavljena metodologija omogućuje mu da ujedno progovori i o najvećem crnogorskom znalcu Stefana Mitrova Ljubiše i njegovu maestralnom djelu, pokojnom akademiku Radoslavu Rotkoviću, i samom klasiku crnogorske književne i znanstvene misli. U ovome dijelu knjige nalaze se još studije o Miloradu Stojoviću i njegovu književno-kritičkom radu te Novaku Kilibardi kao (živućem) povjesničaru usmene crnogorske književnosti. I ovaj put metoda akademika Nikčevića je analitičko-interpretacijska, komparativna i književno-povijesna, usmjerena na pokazivanje i znanstveno dokazivanje kontinuiteta crnogorske književnosti od ranoga srednjovjekovlja do naših dana – kontekstualizirane najprije u mediteranski kulturni krug, a preko njega u cjelinu europske književnosti. Nepozitivistički je pristup pojedinim autorima i njihovu opusu produbljen interpretacijom i umjetničkom ocjenom tekstova. U njegovim se tekstovima pomno povezuju dimenzije prostornosti, autorstva i stila u ocjene koje nadilaze događajnicu i opterećenost kronologijom sustava, a u svom nadilaženju uspijevaju ostvariti kontekstualizaciju crnogorske književne riječi u svjetskoj, potvrđujući međuovisnost dimenzija nacionalnoga i univerzalnoga.

Iako je već šestu godinu umirovljenikom, akademika Nikčevića nije napustila stvaralačka snaga niti je presušilo nadahnuće dvjema njegovim domovinama i njihovim kulturama – crnogorskom i hrvatskom, što dokazuje i ova knjiga.